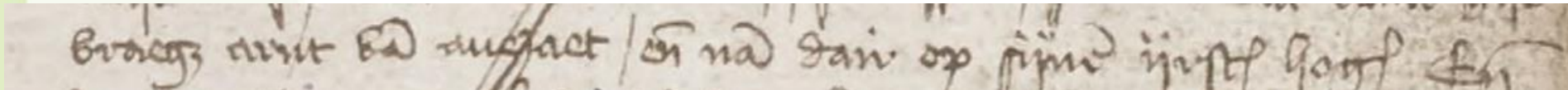

Les 2

17de eeuwse teksten
afkortingen

Les 2

- Bespreking huiswerk
- Afkortingen
- 17de eeuwse teksten

afkortingen

- Besparing van ruimte (duur)
- Besparing van tijd
- In 12de eeuw volledig afkortingsstelsel
- Tegen eind van de middeleeuwen: afkorten nam enorme vlucht:
- Humanisten → weer meer voluit schrijven
- In Nederlandse teksten 16de en 17de eeuw nog altijd veel afkortingen.

Soorten afkortingen

- soorten afkortingen:
 - Contractie = samentrekking
 - Bijv. St = Sint
 - Suspentie = afkapping
 - Bijv. S. = Sint. (ook “bijv.” is een suspentie!)

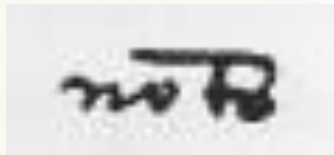
Wijze van afkorten

- 1. **afkortingstekens**
- Vergelijk met tegenwoordig: de punt: mr. (met punt dus) = meester
- 2. afkorting door het **hoger schrijven** van bepaalde letters
- 3. afkorting door middel van **doorstreping** van letters
- 4. afkorting door middel van bijzondere **stenografische tekens**

1. afkortingstekens: horizontale streep

Horizontale streep boven woord of letter (contractie)

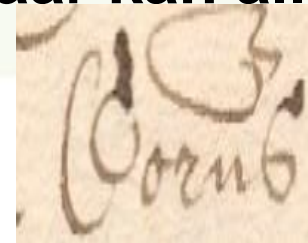
- Geeft aan dat deel van het woord wordt weggelaten, vaak gaat het om de **N** of de **M**, maar kan alles zijn

= notaris

= ende

Cornelis

streepje → door boogje, lus of krul → ligatuur (verbinding) met de letter waar het bij hoort.

- Horizontale streep bij de **P** =

- pre (streep boven de p) of

 prae- of pre-

- per, par, por (streep door de stok van de P)

 per-

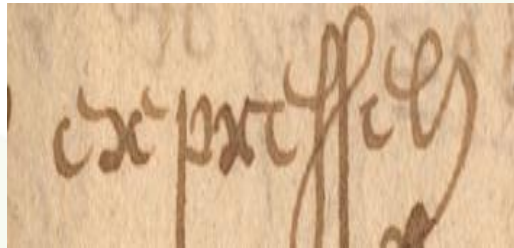
- lus door stok van de p : pro

 pro-

1. afkortingstekens: verticale streep

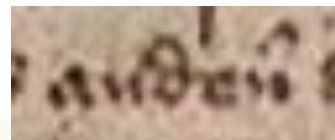
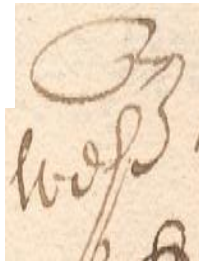
Verticale of schuine streep achter woord (vnl suspen)

- Geeft aan dat laatste deel van het woord wordt weggelaten. Wordt gebruikelijk voor de eind -n en -en.
- Komt ook voor bij woorden op -lijck, lyck. (diergel] = diergelijck)

= *expresselijck*

- Veel voorkomend: voorseyt of voorschreven.
- Verticale streep in combinatie met een hooggeschreven letter (bekend = wed(+hoge e) = **weduwe** →
- R / Er → verticaal streepje boven letter (haakje = 'r' bij een klinker = er, re, ir, or etc.

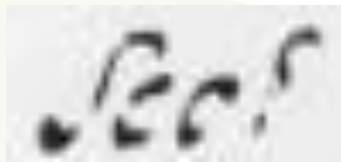
= *anderen*

1. afkortingstekens: enkele en dubbele punt

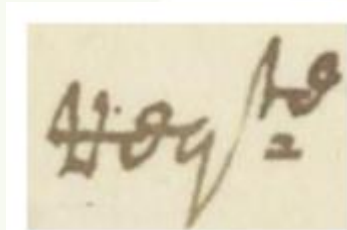
- In 16e en 17e eeuw: bij titels → woord vervangen door beginletter met punt of dubbele punt.
 - *e.h.* = *edele heer*
 - *ee:hh:* = *edele heren*
 - *e.g.m.* = *edel groot mogende*

2. Hoger geschreven letters

- Bovengescreven letters (superscriptie):

= *secretaris*

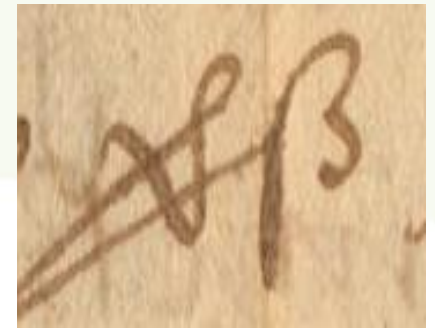
= *requeste*

3. doorgehaalde letters

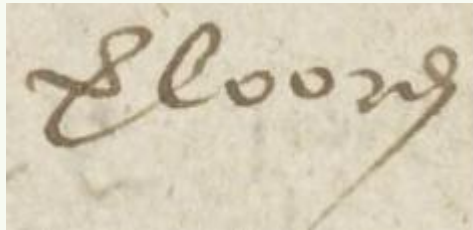
- Eigenlijk bijzondere vorm van verticale afkortingsstreep:

(veel voorkomend !)

- doorgestreeppte “V” = *ver*

voorschreven

= *verlooren*

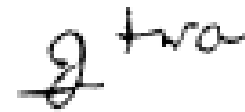
- doorgestreeppte “p” = *pro*

 ces = *proces*

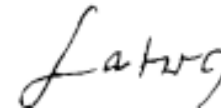
4. Speciale tekens

- Het teken voor 'con'. Ziet eruit als een '9'. Geplaatst vóór een woord

– Het betekent: con, com, cum, cun

- Het teken voor 'us'. Ziet er ook uit als een '9', maar dan achter woord geschreven. *Hu9* = huus

- Het 'ur' teken. Lijkt op slangetje of cijfer '2'. Het wordt hoog geschreven, betekent 'ur' of (in het frans 'our').

= curtis

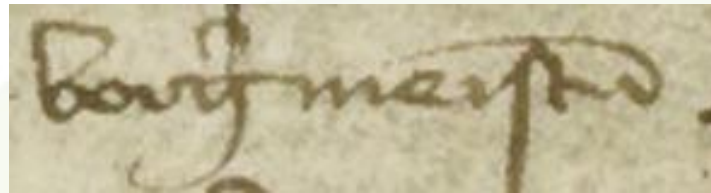
- Het 'et' teken. Betekenis: 'et' of 'ende'.

Voorbeelden 15de eeuw

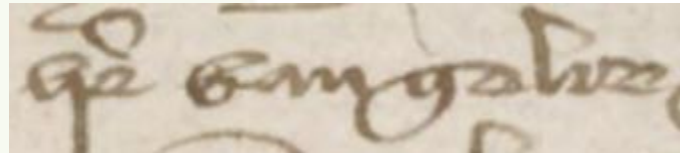
- *-er haakje en horizontale streep:*

Borg**er**meister**en**

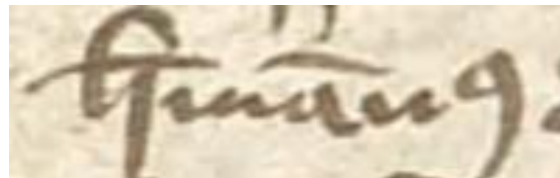
- *-er haakje:*

Her**e** van Gelre

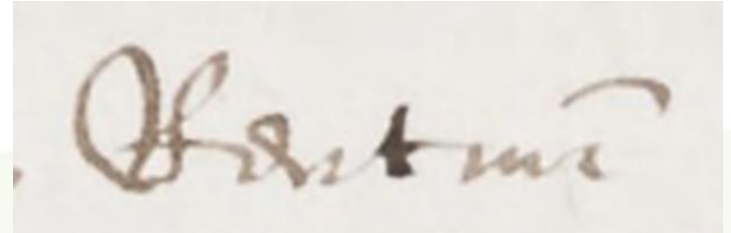
- * *Doorgehaalde letter, horizontale streep en –us teken:*

Her**er**mann**us**

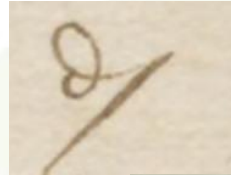

Voorbeelden 17de eeuw

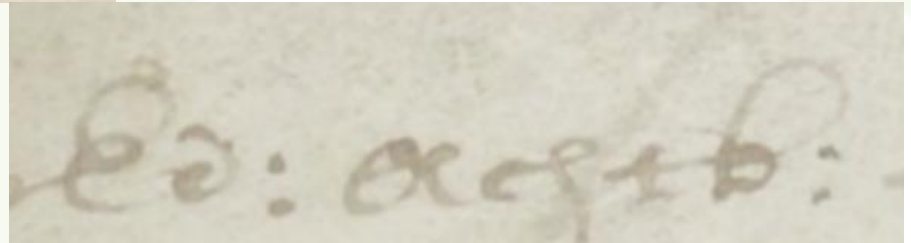
- 1. horizontale streep . rentmeester

- 2. verticale streep. den

- 3. punten. Edel Achtbaere

- 4. doorgeshaalde letters. vervolch

